

Samenvatting Duurzaamheidscafé, 1 juli 2026

Onderwerp: Water in je tuin

Tijdens dit Duurzaamheidscafé gingen inwoners van de gemeente Renkum met elkaar en met tuinexpert Heleen de Man in gesprek over hun tuin, en dan vooral over het thema water. Heleen de Man is ecologisch tuinontwerpster van [De Vergroenerij](#).

In dit verslag vind je een samenvatting van de vragen die leefden bij de bewoners, de adviezen van Heleen en handige adressen en initiatieven die aan bod kwamen. Achteraan staan alle tips van Heleen nog eens overzichtelijk op een rij.

Vragen van bewoners:

De aanwezigen hadden heel verschillende tuinen, van kleine stadstuinen en rijtjeshuistuinen tot grote bostuinen, maar veel vragen kwamen op hetzelfde neer:

- Welke planten heb je nodig die weinig water vragen, zodat je zo min mogelijk hoeft te sproeien?
- Hoe maak je een tuin die aantrekkelijk is voor dieren en insecten (vlinders, egels, kikkers, libellen)?
- Hoe vang je regenwater op en hoe leid je het water van je regenpijp je tuin in, in plaats van naar het riool?
- Wat is een goed, waterdoorlatend alternatief voor dichte bestrating?
- Hoe maak je je tuin klaar voor een warmer en droger klimaat, bijvoorbeeld met schaduwbomen?
- Praktische vragen, zoals katten uit de tuin houden, mos in het gazon, een regenton overwinteren en een groen dak (Sedumdak).

De adviezen van Heleen

Tip1: Begin bij de bodem

Volgens Heleen is de bodem de basis van elke tuin. Is je bodem niet in orde, dan heeft elke plant het zwaar. Zorg je goed voor je bodem, dan zorgt de bodem uiteindelijk goed voor je planten.

Of je nu een zandige of een kleiige bodem hebt maakt niet zoveel uit; het belangrijkste is dat je organisch materiaal toevoegt. Bij zandgrond houdt de bodem daardoor beter vocht vast, en kleigrond wordt er juist luchtiger van, waardoor het minder een dicht plakkaat wordt.

Dat organisch materiaal breng je aan door te mulchen: leg snoeiafval (in kleine stukjes geknipt) of bladeren in een dun laagje over je tuin. Groene bladeren en zachte soorten verteren het beste; eiken- en beukenblad veel langzamer. Meng het eventueel met takjes. Belangrijk: houd het laagje dun, want een te dik pakket verdicht juist je bodem. Je hoeft het niet door de grond te werken, laat het juist bovenop liggen, dan neemt het bodemleven het vanzelf op. Laat dat bodemleven verder met rust. Wil je in één keer klaar zijn, dan kun je ook een big bag compost kopen en een laagje van zo'n 4 cm over je borders verdelen.

Een goed verzorgde bodem houdt water beter vast, en dat is precies wat je wilt in droge zomers.

Tip 2: Kies de juiste beplanting

Wil je weinig sproeien, zorg dan dat je borders helemaal dicht begroeid zijn met bodembedekkers en wat struiken ertussen. Zo komt er geen zon op de kale grond, want kale grond droogt enorm uit. Bij een dichte, gesloten border blijft het eronder veel langer vochtig.

Kies daarnaast zoveel mogelijk **inheemse beplanting**: die redt zich vaak beter in onze omstandigheden en trekt de inheemse insecten aan die je in je tuin wilt hebben. Let bij aankoop ook op of een plant in de zon of in de schaduw hoort. Heleen stelt een lijst met inheemse beplanting beschikbaar (zie bijlage).

Planten die goed tegen droogte kunnen, herken je vaak aan grijze bladeren, bladeren met haartjes of dikke, vettige bladeren (zoals Sedum / vetplanten). Ook vijg, druif en kiwi komen in ons klimaat prima zonder extra water door; hun wortels halen diep water op. Exoten zijn overigens niet verboden: een plant als een vlinderstruik of bamboe is niet inheems, maar kan wel schuilplekken en nectar bieden.

Tip 3: Vang regenwater op en leid het je tuin in

De makkelijkste manier om water op te vangen is een regenton. Handig, maar een regenton is op een gegeven moment vol. Denk daarom ook na over wat er daarna met het water gebeurt via een overloop.

Je kunt je regenpijp afkoppelen: je zaagt de pijp door en zet er een koppelstuk op (bij de KlimaatKeet te koop voor zo'n €5), zodat het water je tuin in loopt in plaats van het riool in.

Leid het water niet te dicht langs je huis (kans op lekkage in de kelder), maar juist ervan weg naar bijvoorbeeld een plantvak, een wadi of een regenwatervijver.

Een **wadi** is een ondiepe kuil waar je regenwater naartoe leidt en waar het rustig de grond in kan zakken. Op zandgrond (zoals in delen van Oosterbeek) zakt het water vanzelf goed weg; op kleigrond helpt het om er grind of zand in te brengen.

Andere manieren om het water van je regenpijp de tuin in te krijgen: een ondiep waterloopje met steentjes, een trapje van dakpannen, of een geultje gevuld met puin of stukjes oude fietsband, eventueel met er graszaad doorheen, zodat het een groen gootje wordt dat water afvoert én opneemt.

Tip 4: Kies alternatieven voor dichte bestrating

Wil je toch ergens kunnen lopen, fietsen of zitten, maar dan waterdoorlatend? Dan zijn er goede alternatieven voor dichte tegels:

- **Grasbetontegels** voor een oprit: grote betontegels met gaten waar gras of lage beplanting in groeit. Stevig genoeg voor een auto of fiets, maar niet geschikt voor een terras (stoelpoten zakken in de gaten).
- **Halfverharding** voor een terras of pad, zoals grind, schelpen of boomschors. Een mooie optie is fijne split die in elkaar verdicht tot een egaal oppervlak. Merken als "Koersmix" of "Padvast". Water infiltreert gewoon in de grond, dus je hebt geen afvoer nodig.

Tip 5: Kies alternatieven voor gras

Hoe droger het wordt, hoe geler gazons worden. Een goed alternatief is **Witte klaver**: die kan goed tegen droogte, blijft laag, groeit dicht, bloeit (nectar voor insecten) en vraagt bijna geen water. Kinderen kunnen er prima op spelen, al kun je door de bijen beter niet op blote voeten lopen. Ook lage bloemenmengsels blijven mooi groen en bieden nectar.

Tijm ruikt lekker en trekt insecten, maar kan minder goed tegen belopen worden; gebruik het liever tussen stapstenen of langs de rand van een border dan als gazon. Mos in het gazon kun je weghalen, maar het mag van Heleen ook blijven, mos kan ook juist mooi zijn.

Tip 6: Maak een tuin vol leven: insecten, vlinders en egels

Een egel komt alleen naar je tuin als er insecten, schuilplekken én water te vinden zijn. Kies je voor **inheemse beplanting**, dan komen de inheemse insecten, en daarmee ook de dieren die daarvan leven. Zie je een egel in je tuin, dan doe je het goed!

Voor vlinders is de vlinderstruik een echte snackbar vol nectar. Maar vlinders willen ook plekken om eitjes te leggen en waar rupsen kunnen eten. Goede nectar- en waardplanten zijn onder andere Venkel (met de mooie rups van de Koninginnenpage), Wilde Marjolein, Komkommerkruid, Margrietten, Betonie, verschillende salie-soorten, bloeiende Klimop (waar in het najaar veel vlinders zoals de Atalanta op afkomen), Kaardebollen (2jarig), Koninginnenkruid en Gele Walstro.

Denk ook aan je **bloeiboog**: zorg dat er van vroeg in het voorjaar (bijvoorbeeld Krokussen) tot laat in het najaar (bijvoorbeeld Klimop) steeds iets bloeit. Bied je het hele seizoen nectar aan, dan blijven insecten en vlinders graag in je tuin.

Katten uit je tuin houden is lastig als je tegelijk egels wél wilt binnenlaten. Een dichtbegroeide, groene tuin nodigt katten minder uit (ze zoeken open grond om te graven). Ook aromatische planten helpen om katten weg te houden, zoals Geranium Macrorrhizum: die verspreidt een geur waar katten niet van houden.

Tip 7: Breid je voor op een warmer klimaat: plant bomen voor schaduw

Meer schaduw in je tuin betekent minder zon en minder uitdroging. Plant dus een boom. Kies bij voorkeur een inheemse soort en houd rekening met de ruimte: hoe groot wordt de boom en past dat bij je tuin? Een boom wordt qua biodiversiteit pas echt interessant als hij wat groter is.

Wil je snel resultaat, dan groeien Wilg, Berk of Populier hard (al is populier fors). Voor schaduw op je huis of terras zonder dat een boom te groot wordt, zijn leibomen een optie, bijvoorbeeld Plataan, Moerbei of Linde, of een groenblijvende Steeneik. Leibomen vragen wel jaarlijks snoeiwerk. Loofbomen hebben als voordeel dat ze in de zomer schaduw geven en in de winter kaal zijn, zodat de zon dan wel binnenkomt.

Let op de regels: een nieuwe boom moet meestal op enige afstand van de erfgrans staan zodat de burens er geen last van hebben. De regels zijn: Art 42 van het 5^e wetboek zegt dat de afstand van een boom tot de erfgrans 2 meter moet zijn tenzij een plaatselijke verordening daarvan afwijkt. Renkum wijkt af van deze regel en heeft bepaald:

Binnen de gemeente grenzen is de afstand van een boom tot de erfgrans bepaald op 1 meter. Voor struiken is dat 0 meter.

Tip 8: Maak een groen dak (Sedumdak)

Een Sedumdak hoeft niet duur te zijn: er bestaan kant-en-klare pakketten met matten waar de plantjes al op zitten en die je op je dak uitrolt. Let wel op het draagvermogen van je dak, want een verzadigd (nat) groen dak wordt fors zwaarder. Op een plat dak is het makkelijker droogte-proof te houden dan op een schuin dak, waar de matten er bij extreme droogte af kunnen schuiven en je dus soms toch water moet geven. Er zijn tegenwoordig ook groene daken zonder plastic, met natuurlijke materialen als kurk, schapenwol en jute (te verkrijgen bij [Earth Kweek](#)). De gemeente Renkum subsidieert een Sedumdak niet.

Handige adressen, hulp en initiatieven

- **Website gemeente Renkum :** renkumverduurzaamtsamen.nl
Hier vind je de tuintoets, repair cafés, KlimaatKeet, aankondigingen van deze cafés en activiteiten. Je kunt je er ook inschrijven voor de nieuwsbrief dan blijf je op de hoogte van activiteiten en ontvang je tips om zelf te werken aan duurzaamheid (ongeveer eens per 6 weken verstuurd).
- **KlimaatKeet op 9 juli (markt Oosterbeek) en 17 juli (markt Wolfheze):** Tjalling Siersma van de KlimaatKeet laat met voorbeelden zien hoe je je regenpijp afkoppelt en het water je tuin in leidt. Data en locaties (o.a. Oosterbeek, Doorwerth, Renkum) staan [op de website](#). Neem gerust contact op met Tjalling voor vragen!
- **Afkoppelcoach:** wil je hulp bij het afkoppelen van je regenpijp? Mail naar duurzaam@renkum.nl, dan wordt er een afkoppelcoach ingeschakeld.
- **Ecologisch tuinadvies (tuintolken):** voor een tuinbezoek van vrijwillige tuintolken kun je een afspraak maken via info@tuintolken.nl. Ze komen vaak met z'n tweeën, nemen in ongeveer een uur je tuin met je door en geven kleine, praktische adviezen. Je hoeft je tuin er níét voor overhoop te halen; het gaat om praktische tips en kleine ingrepen. Ze maken geen heel nieuw ontwerp en doen geen bodemonderzoek.
- **Energiewinkel Renkum:** de [Energiewinkel in Renkum](#) is er voor hulp en advies over het verduurzamen van je woning; hier zitten ook de energiecoaches. Openingstijden staan op de website (let op aangepaste openingstijden in de vakantieperiode).
- **Biologische kwekers** (vooral kwekers van vaste planten):
 - De Hessenhof (Ede)
 - De Boschhoeve (Wolfheze)
 - Dependens (Bennekom)
 - De Koninginnetuin (Heelsum)
 - De Wilde Kwekers (Nijmegen)
 - Kwekerij Aaldering- De Stek (Zelhem)
- **Online kwekers:**
 - <https://natuurlijksterker.nl/> (bomen, heesters en vaste planten)
 - <https://kwekerijstekkers.nl> (fruitbomen en -struiken)
 - <https://www.bloemerij.eu> (inheemse vaste planten)
 - <https://www.cruydhoeck.nl> (vaste planten en zaden)

De tips van Heleen op een rij

Ter afsluiting alle concrete tips van Heleen nog eens kort samengevat:

- ✓ Begin bij de bodem: een gezonde bodem houdt water beter vast en maakt je planten sterker.
- ✓ Voeg organisch materiaal toe door te mulchen met snoeiafval of blad in een dün laagje of leg in één keer een laagje compost van ~4 cm over je borders.
- ✓ Groen, zacht blad verteert het snelst; eiken- en beukenblad langzaam. Werk het niet in de grond, laat het liggen en laat het bodemleven met rust.
- ✓ Zorg voor dichtbegroeide borders met bodembedekkers, zodat er geen zon op kale grond komt dan hoeft je veel minder te sproeien.
- ✓ Kies zoveel mogelijk inheemse beplanting: beter bestand tegen ons klimaat en aantrekkelijk voor inheemse insecten.
- ✓ Let bij aankoop op zon- of schaduwplant. Droogtebestendige planten herken je aan grijze, behaarde of dikke/vettige bladeren (zoals Sedum).
- ✓ Geef liever af en toe een flinke plensbeurt dan elke dag een beetje anders worden wortels 'verwend' en groeien ze niet diep genoeg.
- ✓ Vang regenwater op met een regenton en denk na over de overloop. Laat de regenton bij vorst leeglopen om barsten te voorkomen.
- ✓ Koppel je regenpijp af (doorzagen + koppelstuk) en leid het water van je huis af naar een plantvak, wadi of regenwatervijver.
- ✓ Kies waterdoorlatende verharding: grasbetontegels voor een oprit, of halfverharding zoals grind of split (Koersmix / Padvast) voor een terras.
- ✓ Vervang gazon (deels) door witte klaver of een laag bloemenmengsel: droogtebestendig, bijna geen water nodig en goed voor insecten.
- ✓ Plant nectar- en waardplanten voor vlinders: Vlinderstruik, Venkel, Wilde Marjolein, Komkommerkruid, Margrietten, Betonie, Salie, Klimop, Kaardebollen (2jarig), Koninginnenkruid en Gele Walstro.
- ✓ Zorg voor een 'bloeiboog': van vroeg voorjaar tot laat najaar steeds iets in bloei, zodat er het hele seizoen nectar is.
- ✓ Houd katten op afstand met een dichte, groene tuin en aromatische planten zoals Geranium Macrorrhizum.
- ✓ Plant een boom voor schaduw en minder uitdroging; kies inheems en houd rekening met de uiteindelijke grootte en 1 meter afstand tot de erfgrans.
- ✓ Overweeg een Sedumdak, maar controleer eerst het draagvermogen van je dak (nat is het veel zwaarder).